

ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ

Бр. 40.

Понедељак, 3. Децембра 1918.
БЕОГРАД.

Излазе сваког дана у 7 сати изјутра.

Цена 20 п. дин. или 40 хелера.

ГОДИНА XXI.

Рукописе и претплату треба слати:
Уредништву ВЕЧЕРЊИХ НОВОСТИ
БЕОГРАД, Космајска ул. бр. 28.

ВЕЛИКА НАРОДНА СКУПШТИНА.

Раније, на овоме истоме месту, ми смо расправљали о горњем предмету. Данас видимо, да су нам догађаји дали за право. Велика Народна Скупштина била је, јесте и остаће она установа Српског Народа, која је извор свакој правној власти у Краљевини Србији. Без ње, нема ни Устава, ни закона а то је исто, ни носиоца суверене власти, ни правне државе.

Нека би се сматрало, да је Велика Народна Скупштина неограничени господар, који даје власт и располаже са државом по својој вољи или, да је она ограничена — ипак стоји једно, а то је, да се без њенога пристанка, никакав акт не може сматрати за уставан, чим се овај тиче престола. Ако би се размотрили чланови који говоре о Великој Народној Скупштини, видело би се, да се бар три случаја тичу круне. У њима које преживљујемо, баш је такав случај, да су Срби изван граница Српске Краљевине, Хрвати и Словенци понудили круне њихових земаља Његовом Величанству. То јест, умолили су краља Србије, да он буде поглавар њихове државе. На састанку од 18. новембра 1918. у Београду дат је пристанак, те је на такав начин, створена нова држава Срба, Хрвата и Словенаца. Међутим, да би овакав акт био уставан, према Српском Уставу, у сили, мора се применити члан 55., који гласи: „Краљ не може бити у исто време поглавар друге које државе, без пристанка Велике Народне Скупштине“. У овоме Устав је јасан; он не трпи никакво тумачење; он је заповедан, те се мора узети онако како гласи.

Са тим смо дакле на чисто: да би и Уставно створили — што већ стварно постоји — темељ држави Срба, Хрвата и Словенаца, ми у Србији морамо сазвати Велику Народну Скупштину.

Питање настаје, да ли је повољно време за овакво решавање? Ствар дакле није до права, кад је оно изван спора, већ до остварења; без сумње то неће ићи лако у данашњим приликама. Па ипак ми сматрамо у опште, да је време тако, где Велика Народна Скупштина мора рећи шта мисли о свима овим догађајима, који се битно тичу живота и опстанка Српскога, Хрватскога и Словеначкога народа. Она је баш та, која је најпозванија да даде њен неограничени пристанак, на све оно, што су уговорили 18. Новембра 1918. у Београду, Срби,

Хрвати и Словенци. Јер, када је у сретенској ноћи 1804. дала пуну и неограничену власт великоме Кара Ђорђу 1817. кнезу Милошу, 1842. Александру Карађорђевићу, 1858. Обреновићима, а 5. Јуна 1903. Краљу Петру I, из династије Карађорђево (Сенат и Народна Скупштина) — онда је без сумње, Велика Народна Скупштина најпозванија дати пристанак на крајево поглаварство над државом Срба, Хрвата и Словенаца. Није више реч о Србији пре 1914. јер је стање промењено; на против, све што је била српска, хрватска и словеначка земља, жели да од сада па за увек, буде у недељивој заједници са Краљевином Србијом. Кад је дакле, у ово време оваква тежња, зашто не би Велика Народна Скупштина, дала њен пристанак? Кад су три крвна брата, Србин, Хрват и Словенац створили задругу, где су иста права и исте дужности за задругаре, ради истог заједничкога рада у садашњости и будућности — онда је најстарији брат старешина задруге, као што је Србија, вођа нове заједнице, пристанком друге двојице Хрвата и Словенца. О таквоме новом стању створеном светским ратом од 1914. Велика Народна Скупштина мора дати њен глас у данашње време, онако исто, као што га је давала кроз читавих сто година. То је њена дужност.

Највише главобоље задаје нам сам избор. Ко може бити бирач? У томе чланови 84. и 87. Устава јасни су: ко има навршену 21 годину, пл ха 15 динара непосредне порезе и има сва грађанска права. Али ко може да бира, када је цео народ по готову под оружјем? Прилике војно-политичке такве су, да је врло тешко било одвојити од војске чиновнике грађанске за њихова места. Када би Србија могла превести себи из Северне Америке 1 милион и 350.000 Срба, Хрвата и Словенаца, тада би било довољно бирача за Велику Народну Скупштину. Али то нису све поданици Краљевине Србије! Данас су од војне службе ослобођени неспособни и старци. Међутим, то је мањина, према целокупном садањем броју бирача; она није у стању изабрати све скупштинаре, јер се два пута већи број посланика бира за Велику, него ли за обичну Скупштину. Према томе, када војници под заставом не смеју гласати (86 Устав), а мали ја број бирача за избор скупштински, то се онда мора чекати тренутак, где ће бити могућно ослобо-

дити што већи број грађана од њихових војних дужности. У 1918 то је ствар немогућа; али у 1919., после конгреса мира, она постаје остварљива. Тек тада, уставним путем створићемо правни темељ једној и нераздељивој српској хрватско-словеначкој држави.

Радивоје Новаковић
адвокат.

Ратне и политичке вести. ОКУПАЦИЈА БЕЧА.

„Дајче Тагесцајтунг“ у Берлину јавља да ће у врло кратком времену трупе споразумних сила окупирати Беч. По свој прилици уз ове ће трупе ићи у Беч и чехословачки пукови, као делови савезничке војске. Из Прага јављају, да ће Беч најдаље за три дана бити окупиран од савезника.

САВЕТ ТАЛИЈАНСКОЈ ВЛАДИ.

Инсбручки листови јављају, да су садашњи талијански сенатор Кончи и тријентски кнез-епског Ендрича саветовали талијанској влади да се немачки делови јужнога Тирола не спајају са Италијом, јер би то са националног гледишта било врло штетно.

ЗАХТЕВ ЕНГЛЕСКЕ ВЛАДЕ.

Енглеска влада тражила је од немачке владе, да јој се издају вође немачких болшевика, тако зване Спартакове групе: Карл Либкнехт, Ледебур, Роза Луксембург, па чак и Карло Кауцки. Споразумне силе наглашавају, да само са сталоженом Немачком могу направити мир, а Спартакова група угрожава консолидовање Немачке.

НЕРЕДИ У ПЕШТИ

Путници, који долазе из Пеште, казују, да је тамо неред да не може горе бити. Стигла је у предграђе француска војска, која чека, да се сврше нереди у Пешти, који су започели између Каролијеве странке и других спозиционих странака. Изгледа, да је овај неред избио једино противу тамошњих Јевреја.

НЕРЕДИ У БЕРЛИНУ.

У Берлину влада исред Савезничке војске: Француске, Енглеске и Америке, које стоје пред предграђем Берлина, чекају да се сврше немири, који ће у Берлину трајати више дана због заоштрениости између Еберт-Шајдеманових социјалиста и Спартакове групе — екстремних социјалиста.

СОЦИЈАЛИСТИЧКИ КОНГРЕС.

Авасова Агенција има извештај из Брисела, да је извршни одбор интернационалног бироа решио, да се сазове социјалистички конгрес. Овај ће се конгрес одржати у Женеви или у Лозани. Чим се

добие пристанак од лица, која су на тај конгрес позвана, утврдиће се концем Децембра појединости програма.

ФРАНЦУЗИ У ПЕШТИ

У Будимешћу стигла је једна француска коњичка бригада која се састоји из једног пука мароканских спахија и једнога пука афричких ловаца.

ПРИЛИКЕ У БАВАРСКОЈ.

Председник коморе фон Фукс објавио је следећи протест: Провизорна влада народне баварске државе расписала је изборе за нови Парламент за 12. Јануар, и ако законито изабрани Парламент још није распуштен. Провизорна влада нема права да распусти Парламент.

ДОГАЂАЈИ У НЕМАЧКОЈ.

Шајдеман је изјавио, да ће у најкраћем времену поднети своју оставку, ако овако стање и даље буде трајало у Немачкој. У Лусгартену је држао говор Еберт и нагласио, да је берлинско становништво претежно на страни и под заставом старе социјалне демократије. На свима се пољима мора извести демократизација. Стари диктатори су прогнати, али ће се исто тако народ умети одбранити од сваког покушаја левице, која хоће да загосподари народом. Противу гласова, који траже да се ова влада силом обори, наглашује, да ће се она свом одлучношћу борити противу ових покушаја.

† МИЛАН ВЛ. ЂОРЂЕВИЋ

Јуче је преминуо један честит и културан човек, Милан Вл. Ђорђевић, адвокат. Милан је син д-ра Владана Ђорђевића б-в. Председника Министарства и књижевника. Рођен је у Београду 1874. где је свршио гимназију; права је изучио у Паризу. По свршеној школи био је писар Министарства Иностраних Дела, секретар посланства и отправник послова. После женидбе краља Александра отпуштен је из државне службе и тада је положио адвокатски испит. У рату балканском учествовао је као резервни капетан и показао се необично храбар. У овом рату додељен је био страним мисијама због свога изврсног знања страних језика и свога истински европског образовања. По срцу је пок. Милан био необично добар, био је племенит и веселе нарави, да су га сви пријатељи и познаници необично волели и поштовали. Умро је у најбољем добу, када је тек имао да послужи својој увећаној отаџбини. Седоме оцу, браћи и сестри искрено саучешће. Бог да му душу прости.

КОЛОСЕУМ

БУРА. — Историјска драма по истоименом делу од Шекспира

и остали програм.

КОЛОСЕУМ

Писмо једног ратника.

Господине уреднице,
Сад кад сам се одморио од силних маршева, разних теоба и душевног узбуђења, хоћу да проговорим неколико речи нашој јавности, о стварима које све нас интересују.

Сви смо радосно полетели својим домовима, нисмо жалили своје животе — па да победимо или изгинемо. Бог нам је помогао, и наши су напори крунисани успехом.

Сви смо се обрадовали слободи и нашем виђењу. Више је од три године, како се нисмо видели са нашим милим и драгим, са нашим пријатељима и друговима. За нас је то била вечност, као и за вас. Наше душевне патње ништа нису биле мање него ваше. Сад је све то прошло, и сад нам тужни моменти постепено бледе.

Ово неколико речи написах с тога, да вам објасним наше душевно расположење. Чули смо од вас, нарочито у Београду, да смо нешто хладни, туђи.

То је погрешно разумевање нашег душевног расположења. Ми слободу и извојеване победе не посматрамо театрално, већ дубоко и озбиљно. Нама је највећа радост што повратисмо нашу слободу и ослободисмо отаџбину али до неких парада и непрекидних церемонија није нама до тога, а верујемо ни већини од вас.

Лепо је од вас, што желите да наше виђење буде што пријатније, али не треба у томе претеривати, немојте да се претвори то у неке забаве, концерте, теревенке, којима краја нема. Немојте да мислимо само на себе. Треба помислити на оне који изгибоше, на силне ожалошћене породице, који изгубили миле и драге. Зар њима не пада тешко кад виде наше весеље? Зар они, који погибоше и пострадаше нису исто толико заслужни за ове успехе, као и ми који остадосмо у животу?

Живот треба узети озбиљно, нарочито у овако озбиљним и тешким, и ако великим данима, а не оперетски, јер то није ни мало достојно, ни мало похвално.

Ово је искрена реч у име свих нас ратника, и молим, да се рђаво ово не разуме, него како јесте. Р. М. К.

ЛОКАЛНЕ ВЕСТИ.

Из Позоришта.

Господин Министар Просвете поставио је за заступника управника Народнег Позоришта г. Милутина Чечина, редитеља. Дужност благајника вршиће г. Милан Јовановић, благајник Скопљанск. г. Поворишта.

Депутовали.

Господа: Богдана Н. Милошевић свештеник и народни посланик, Душан Поповић генералштабни пуковник др Добревић И. Арнаутовић режиснер кинематографије.

Нови генерали.

Артиљеријски пуковници Милош Мачков и Љубомир Покорни произведени су за генерал.

Наредба Команданта Места.

У уторак 4. тек. мес. на рођендан Његовог Краљевског Височанства Претолонаследника биће благодарење у овд. Сабор. Цркви у 10 и три четврти пре подне.

Благодарењу имају присуствовати сва г. г. официри, Одело гоходно са обученим пиједелима и сабљама.

Захвалност на поклонима.

Друштво за Заштиту деце примило је од неколико села богатога, родољубива Баната обилате поклоне и најтоплије се захваљује онима, који су се заузимали око прикупљања, као и онима, који су прилагали своје поклоне.

Девчијачко Удружење из Баваништа (Панчево) под председништва м. г. г. Видосаве Димић, учитељице, прикупило је за осам дана рубли у вредности 30.000 круна, 98 ц. кукуруза, 24 ц. жита, 12 ц. кромпир, 3 ц. брашна, 1 ц. гасуља, 1 ц. лука, чабар масти, сандук сапуна и 11.922 60 готовог новца.

Село Остров (Вуковар) реко свога учитеља г. Петра Богђевића, прикупило је убруса платна, гаџа, одела и новцу кр. 417.

Општина Загајци преко прикупљача г. г. Мите Попова, Раде слава Пауљева, Косте Радванова, прикупила је 27 м. ц. жита, 23 м. ц. кукуруза 130 кгр. масти.

Јавна захвалност.

Грађани Новосадског Салаша прикупили су добровољно за сиротињу београдске општине следеће животне намирнице и то: 9000 кгр. жита, 19000 кгр. кукуруза, 17000 кгр. кромпира, 9000 пасуља и 13000 кгр. лука и те количине послати београдској општини шлепом, који је већ приспео у Београд.

Намирнице су допртали г. г. Тодор Влаовић и Стеван Летић из Новосадског Салаша. Намирнице се и даље прикупљају и чим се скупе извесне количине испослаће се.

Суд београдске општине у име београдске сиротиње овим изјављује усрдну захвалност браћи из Новосадског Салаша на њиховој братској пажњи и обилатој помоћи.

Из Суда београдске општине 2. децембра 1918 год. Београд

Дар Општој Војној Болници.

Г-ђа Руџа др. Винавера положила је Управи Опште Војне Болнице суму од 800 круна 10 динара и 30 франака, сакупљених на своје музичком гитару на име помоћи реконвалесцентима — војницима који се пуштају из болнице, на чему јој управа болнице и овим путем изјављује своју благодарност.

Друштво за Заштиту деце.

Друштво за Заштиту деце примило је прилоге од г. сп. Раде Антића кр. 100, Косте Лковића кр. 50, г-ђе Матилде Милвојевић кр. 40, Бире Ђирковића, каф. код „Руске Круне“ кр. 100, Миливоја Смиљанића кр. 100, г-ђа Милке Буђевице с ћерком Лепосавом кр. 100 за покој душе свога сина Санише, студ. фил. рез. подр. чин ка XIX пука, који је јуначки пао за драгу отаџбину. Г-ђе Новаковић, трговца кр. 50 о својој слави.

Преминула.

Извест: вам рођаке, пријатеље и познанике да је м. ја. мати Софија удова почившег Косте Сагајевчића, умрла 25. у вече прошлог месеца, сахрањена 27. у породичну гробницу. Син Милан.

Прилози Друштву за Заштиту деце.

Г. г. Ђорђе Суварчевић, свештеник и Јован Рајковић, трговац, из Нештина (Срем), послали су друштву за заштиту деце — преко госпође Наталије Др. Смиљанића — два сандука рубли, одела и др. ствари, на чему им друштво најтоплије захваљује. Госпођа Наталија Др. Смиљанића предаде је добровољних прилога у стварима, намештају и вешу, што је прикупила, са 1000 кр. Војној Болници и 280 кр. Црвеном Крсту.

Болничари Душевне Болнице.

Управи Болнице за Душевне Болести позива свих болничаре-ке, који су изашли из службе да се јаве одмах ради пријема плате.

Железничке вести.

Г. Милорад М. Батојић, који је у Болдасоњу, више године био у ро-

позиву и при повратку био први шеф станице у Новоме Саду, допутовао је у Београд. Богрић је за све време ропства у Болдасоњу, био добар друг, храбри заробљеник на издржљивост и наду за бољу будућност.

Позив Команде Места.

Да се јаве ежутантурном одељењу Команде Места.

Ружица Ј. Лефлер Јовановић с позивом на бр. 2378; — Персела Цветковић с позивом на бр. 2379; — Јован Љубејевић носач с позивом на бр. 2384; — Луѓа Стојековић инва-

ли с позивом на бр. 2381; — Савка Стефановић удовица бр. 2380; — Олга Стефановић на бр. 2374; — реж. коњички капетан II кл. Светислав В. Јојић на бр. 2359; — Сава Владимировић цариник на бр. 2264; — акт. пешад. поручник Драгмир Љујић на бр. 2263; — резерв. пешад. поручник Милоје Ј. Веселиновић на бр. 2335; — Савка Чоловић из Лазаревца на бр. 2248; — резервни пешад. капетан I. кл. Драгутин Брањачки на бр. 2330; — обвез. чинов рела Коста Дим тријевић на бр. пов. 1.

Ожалошћена породица пок. Ник. З. Поповића, јавља сродницима и пријатељима, да ће својој племенитој

† Мари — Лали Н. З. Поповић

давати годишњи парастос у понедељак, 3. децембра тек. г. д. у 11 часова пре подне (војно време), у Саборној цркви. 2-2

Ерна Поповић са ћерчицом Ларом извештава пријатеље и познанике да ће своје добром мужу

† Душану Поповићу

чињавину који је умро на операцији у Лондону, давати четрдесето-дневни, а своје свекру

Алекси Поповићу

годишњи помен, у среду 5. ов. м. с. у Саборној цркви у 11 сати по војном времену. 2-2

Моје добром и никад непрежаљеном брату

† Д-р Мити Поповићу

санитетском референту желез. дирекције у пензији и резервном санитетском пуковнику,

који је 24. октобра испустио своју племениту душу у Ници, у Француској, давају 4. децембра ове год. парастос, у 11 час. пре подне (по в. в.) у Вознесенској цркви.

До гроба ожалошћена сестра: Драга С. Петровић са породицом. 3-3

Са болом у души извештавамо наше рођаке и пријатеље, да је наш добри и племенити

† Голуб С. Јанић,

трговац

посе кратког и тешког боловања преминуо ноћу између 29. и 30. новембра, недочекавши да ужива плодове успеха наших славних јунака; а не испуни му се ни жеља, да пропутује и види уједињене дивне земље Срба, Хрвата и Словенаца. Сахрањен је у суботу 1. децембра о. г.

Ожалошћени: супруга Босилка; сестре: Даилка, Фотилка, Евгенија, Магда и Гаџа; тетка Ката; тајста: Јелена; сестрићи: Тодор, Арсеније и Тодосије са осталом многобројном родбином. 3-3

Са болом у души и срцу, извештавамо наше рођаке, пријатеље и познанике, да је наш син односно брат

† Душан Стојадиновић

економ из Јунковца, (срез Лељенички)

поле дугог и тешког боловања, као интерниран, испустио своју племениту душу 18. новембра ове год. у 21. год. свог млађаног живота, а нас остави да за њим до гроба тугујемо.

Сахрањен је у Петроварадину. Даваћемо му четрдесето-дневни помен 22. децембра у 10 сати пре подне, код своје куће.

Молимо све рођаке, пријатеље и познанике, како наше, тако и поке и кове, да присуствују овом тужном помену.

Изјављујемо захвалност свима негозим друговима који при сахрани присуствоваше, а нарочито г. Љубомиру Ф. Туцаковићу, наре нику из Честина, а сада при штабу у Петроварадину.

Ожалошћени: отац: Илија; мати: Милица; браћа: Драгиша и Милутин, и невина мала Сека; брат: Драгомир и Мијаило Величковић, Сакалин. 1-3

С болом у души извештавамо све своје рођаке и пријатеље, да смо 24. новембра ове год., за навек изгубили нашу милу и никад непрежаљену супругу, мајку, ћерку и сестру.

† Магдалену — Мицу

која у својој 34. години живота, после кратког, десетодневног, боловања испусти своју племениту душу и остави нас дубоко уцвеле, да вечито тугујемо за њом.

Молимо све рођаке и пријатеље, који се нађоше у болести око миле нам покојнице, као и онима који јој указаше и последњу почасти, да приме дубоку благодарност.

Ожалошћени: супруг: Тодор Р. Николић, економ у пензији; деца: Миливоје, Видосава, Љубивоја и Надежда; мати: Ђурђија; браћа: Ми орад, Бранко, Љубомир и Тихомир; тетка: Драга и Јаја; ујаи; Милутин и Властимир и остала родб. на.

У Смедереву, новембра 1918. год.